

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXIII. De Præsumptionibus. D. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

„sententur; qui, si ea diligenter inspecta
 „in nulla sui parte repererit vitiata, per
 „publicam personam illa præcipiat exem-
 „plari; eandem auctoritatem per hoc
 „cum originalibus habitura. Verum con-
 „suetudo huic Canoni multum derogavit,
 ut etiam copia, à solo Notario publico
 fideliter vidimata, plenam fidem in ju-
 dicio faciat.

TITULUS XXIII.

De Præsumptionibus.

1. **P**RÆSUMPTIO est rationabilis conjectu-
 ra rei dubiæ hausta ex variis indiciis
 plerumque cum tali re connexis, (hinc
 Vulgatum: *Ex communiter contingentibus fit præsumptio*) quæ loco probatio-
 nis ad ostendendam Judici rei fidem
 allegari potest; ac pro quantitate indi-
 ciorum generat iudicium certum, vel
 probabile, vel suspicionem. Triplex or-
 dinariè assignatur præsumptio, nem-
 pe Juris tantum; Juris & de Jure; ac
 hominis.

2. Præsumptio *Juris tantum* est, quæ
 in Jure est expressa & approbata, eique
 jus tam diu innititur, donec contrarium
 probetur. Hujus plura exempla referun-
 tur h.t. Sic C.1. „Noxius est, qui fraudulen-

„ter nocet amico suo, & cum fuerit de-
 „prehensus, dicat, ludens feci. C. 2. Mu-
 „liere 3 Reg. 3. obsecrante pro infante, ne
 „occidatur, Salomon dixit: Hæc est ma-
 „ter ejus. C. 4. Ita iudicium nocens sub-
 „terfugit, quemadmodum ut absolvatur,
 „qui est innocens, quærit; hinc confitetur
 „de omnibus, quisquis se subterfugere
 „iudicium dilationibus putat. C. 5. Cui
 „duo illata fuerunt, si unum neget, alte-
 „rum tacendo concedit. C. 6. Ex transacta
 „alicujus vita discimus, quid de subse-
 „quenti ejus conversatione præsuma-
 „mus. C. 8. rescribit Pontifex: Latere
 „te in vicino non potuit, quod ad nos
 „in longinquo pervenit. C. 9. Ex prius
 „datis & neglectis legibus apparet, quòd
 „novas negligent. C. 10. Verisimilitudi-
 „nem non habet, quòd quis personatum
 „Ecclesiæ (*utpote digniorem & pingui-
 „orem*) cesserit Capellano suo erga Vi-
 „cariam, quia nemo præsumitur, quòd
 „res suas jactare velit, ait *Gloss.* C. 14.
 „Cum quis in juventute sua se matu-
 „rum, honestum & providum exhibue-
 „rit, non est de levi credendum, quòd,
 „postquam ad senilem pervenit æta-
 „tem, turpiter abjecerit jugum Domini,
 „foeditates libidinis amplexando. C. 16.
 „& fin. Ex clausula: *Si persona fuerit*
 R. 5. „ido-

„*idonea*, Rescripto Apost. insertâ, eidem
 „probandi se idoneum nulla necessitas
 „imponitur, cum primâ facie præsumatur
 „idoneus, nisi alibi in contrarium ostenda-
 tur, nempe idoneitate morali; nam quis
 præsumitur bonus, donec probetur malus,
 quanquam Episcopi ab ordinandis & ca-
 teris ad cautelam exigant testimonium
 vitæ & morum; uti ætatis, scientiæ, alia-
 rumque qualitatum, quæ jus non præsu-
 mit omnibus inesse. Hæ & similes præ-
 sumptiones juris relevant ab onere pro-
 bandi, illudque onus in adversarium re-
 jiciunt; paria enim sunt habere pro se
 præsumptionem & probare; nisi una præ-
 sumptio fortior elidat aliam debiliorem,
 v. g. præsumptio bonitatis moralis alias
 præsumptiones ortas ex indiciis non ve-
 hementibus.

3. Differt *præsumptio juris*, quæ est ac-
 ceptatio verisimilium pro veris, donec
 oppositum probetur, à *fictione juris*, quæ
 est indubitata fallitatis pro veritate ex
 dispositione legis facta acceptio in ordine
 ad certos juris effectus. Sic Religiosus vi-
 vens fingitur mortuus; pater & filius una
 persona; maritus & uxor una caro &c. Sic
 rati habitio quandoque æquiparatur man-
 dato; tempus præsens retrahitur ad
 præteritum, &c. Unde licet præsumptio
 juris

juris admittat probationem in contrarium, fictio tamen juris nunquam eam admittit.

4. Præsumptio *juris & de jure* est præsumptio legis ex certis in jure expressis indiciis aliquid præsumendis, & super præsumpto tanquam sibi comperto statuentis, ut secundum eam Judex protinus judicare debeat, non admissâ in contrarium probatione, saltem regulariter & pro foro externo. Ejus varia extant exempla in utroque jure; sic si in instrumento publico scriptum sit, mulierem accepisse pecuniam, ut pro alio fide-juberet, præsumitur, quòd eam acceperit, ideòque Beneficio S. C. Vellejani privatur; si res pupilli in Inventario à Tutore descriptæ sint, præsumuntur fuisse, nec postea auditur Tutor, etsi probare paratus sit, tantam quantitatem non fuisse; Legimitas prolis præsumitur, si conjuges in eadem domo pacificè cohabitaverint, &c. Item *C. 12. h. t.*

„Cum P. accusaret uxorem de adulterio
 „ad separationem thori, producens testes
 „firmiter asserentes, quòd consanguineum viri solum cum sola, nudum cum
 „nuda in eodem lecto jacentem eâ, ut credebant, intentione, ut eam cognosceret
 „carnaliter, multisque locis secretis & latebris ad hoc commodis & horis electis
 „vide-

„vide-

„ viderint, & publica fama consentiat, re-
 „ scripsit Pontifex, quòd ex hujusmodi
 „ violenta & certa suspicione fornicationis
 „ possit sententia divortii promulgari. Ra-
 tio, quia ex talibus actibus propinquis ad
 copulam censetur ea præsumptive pro-
 bata, cum major probatio talis criminis
 haberi non possit, ideòque *Pirrh. h. t. n. 16.*
 censet, ob tam violentam præsumptio-
 nem illud posse puniri etiam pœnâ ordi-
 nariâ. Vide sup. *Tit. 20. n. 8. c. 27.* Item *C. 13.*
b. t. „ Cum neptis sponsæ juratò asserere-
 „ bat, se à sponso J. carnaliter cognitam,
 „ testes producens asserentes, se id credere,
 „ quòd viderint sæpiùs per nemora & in
 „ via illos convagantes, & vicini id affir-
 „ marent, Pontifex re intellectâ consultius
 „ judicavit, illos solutis sponsalibus sepa-
 „ randos. Verùm si matrimonium fuisse
 contractum, præsumptio pro valore ma-
 trimonii prævaleret præsumptioni de affi-
 nitate ortæ ex copula præsumpta, juxta
 dicta sup. *Tit. 20. n. 7. c. 22.*

5. Dixi primò *Regulariter*, nam contra
 præsumptionem Juris & de jure admitti-
 tur confessio partis v. g. contra senten-
 tiam, quæ transiit in judicatum; si enim illa
 ex confessione triumphantis est injusta, re-
 scindi debet. Item contra eam probat evi-
 dentia facti notoria, quia præsumptio
 debet

debet cedere veritati &c. Dixi 2. *pro foro externo*, quia internum nunquam tenetur se conformare externo, quando hoc certò nititur præsumptione falsi, v. g. de debito, de affinitate &c. quia præsumptio semper cedit veritati.

6. Præsumptio *Hominis* est, quæ nullo jure speciatim expressa vel confirmata; ex verisimilibus tamen indiciis & rerum circumstantiis prudenti hominis v. g. Judicis arbitrio concipitur, & pro vero habetur, donec veritas elucescat; potestque esse ex quantitate indiciorum vel vehemens & violenta, v. g. de Berta, quòd sit corrupta, si habeat lac in uberibus, (etsi id juxta Medicos teste *Pirrh. b. t. n. 5.* naturaliter in virgine contingere possit) aut de muliere pariente undecimo mense post mortem mariti, quòd prolem ex eo non susceperit; vel solum probabilis, v. g. quòd Caja non sit virgo, quia sola sæpe in obscuris locis cum juvenibus versatur &c. Si præsumptio concipiatur ex levibus indiciis, est Pharisaica & temeraria; qualis etiam est illa, si adolescens publicè virginem salutet aut osculetur, & alius id videns statim credat, ipsos in rebus illicitis conversari, cum talia in meliorem partem sint interpretanda, ut ait *Gonz. b. t. ad c. 2. n. 13.*

TITU.